

جناب آقای دکتر پاداش

معاون محترم هماهنگی و نظارت اقتصادی و زیربنایی معاون اول رئیس جمهور

سلام علیکم،

احتراماً؛ همانگونه که مستحضرید صنعت نیروگاهی به عنوان یکی از صنایع مهم از حیث ارزش بازار و جمعیت سهامداری در بازار سرمایه و استراتژیک در تأمین برق کشور به شمار می‌رود. به گونه‌ای که رشد ۸ درصدی اقتصادی برنامه پنج ساله هفتم توسعه در گرو رشد بخش آب، برق و گاز و رسیدن به ظرفیت تولید برق به میزان ۴۸۹،۲۹۵ میلیون کیلو وات ساعت برق می‌باشد. لذا به منظور بررسی مسائل صنعت مذکور، میز این صنعت در تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۰۱ با حضور مدیران عامل شرکت‌های بزرگ فعال بازار سرمایه در صنعت مذکور برگزار و مشکلات عمده شرکت‌های صنعت مورد بحث و بررسی قرار گرفت که در ادامه موارد ذیل جهت استحضار جنابعالی تقدیم می‌گردد:

۱) عدم استقلال حوزه تنظیم‌گری صنعت برق:

باعنایت به اینکه وزارت نیرو همزمان علاوه بر ایفای نقش حاکمیتی، مرجع تعیین نرخ، تولیدکننده و خریدار بزرگ برق کشور نیز می‌باشد لذا نقش سیاست‌گذار از نقش تولیدکننده برق تفکیک نشده که این امر سبب بروز مشکلاتی برای شرکت‌های تولیدکننده برق گردیده است. در این راستا با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ از سوی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۸۴ و تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در بهمن ماه سال ۱۳۸۶ توسط مجلس شورای اسلامی، تشکیل یک نهاد تنظیم‌گر بخش برق بصورت مستقل از وزارت نیرو و زیر نظر شورای رقابت جهت تحقق کاهش تصدی‌گری دولت و تسهیل رقابت و منع انحصار ضروری به نظر می‌رسد تا با در نظر گرفتن صرفه و صلاح شرکت‌های تولیدکننده برق و در راستای جذابیت بیشتر سرمایه‌گذاری در این صنعت اقدام به نرخ‌گذاری نماید.

۲) قیمت‌گذاری دستوری و عدم اجرای مصوبات تعیین نرخ‌های انرژی و آمادگی:

بزرگ‌ترین چالش صنعت برق، قیمت‌گذاری دستوری و سرکوب نرخ فروش برق در بازار عمده فروشی برق است بطوریکه طبق اظهارات مدیران صنعت برق، قیمت فروش برق در بازار عمده فروشی با فرض تعدیل براساس شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی روندی کاهشی را تجربه نموده است.

در این راستا طی سنوات گذشته مصوبات متعددی جهت تعیین نرخ پایه پرداخت بابت آمادگی و انرژی و الزام به تعدیل براساس تغییرات تورم و نرخ ارز تعیین گردیده است لیکن مصوبات مذکور اجرایی نگردیده و یا با تأخیر در اجرا مواجه هستند.

الف - مصوبات مربوط به اصلاح نرخ پایه آمادگی:

۱. مطابق تبصره (۲) ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی بند (ب) ماده (۲۵) قانون برنامه چهارم توسعه کشور در خصوص تغییر نرخ پایه پرداخت بابت آمادگی،
 ۲. ماده (۶) دستورالعمل بند (و) ماده ۱۳۳ قانون برنامه پنجم توسعه کشور ابلاغی مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۸ شورای اقتصاد، وزارت نیرو مکلف به تعدیل نرخ پایه آمادگی براساس تغییرات نرخ ارز و تغییرات شاخص قیمت خرده‌فروشی CPI گردیده است. لیکن این امر علی‌رغم پیگیری‌های صورت گرفته توسط شرکت‌ها و با وجود ابطال بند یک مصوبه ۲۶۳ هیئت تنظیم بازار برق توسط دیوان عدالت اداری، به حیثه اجرا در نیامده است. این در حالی است که بهای آمادگی سهم به‌سزایی در سودآوری شرکت‌های بورسی دارد و سبب ایجاد عدم نفع قابل توجهی برای سهامداران این صنعت گردیده است.
- باعنایت به مصوبات فوق نرخ پایه آمادگی از سال ۱۳۹۳ تاکنون تغییری نداشته و رقم ۱۸۵ ریال به ازای هر کیلو وات ساعت باقی مانده است.

ب - عدم شفافیت مدل تعیین نرخ و عدم اصلاح نرخ خرید انرژی در بازار عمده‌فروشی برق:

به استناد ماده (۶) دستورالعمل تعیین نرخ خرید تضمینی برق موضوع بند (ت) ماده (۴۸) قانون برنامه ششم توسعه ابلاغی شورای اقتصاد مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۲۸ وزارت نیرو موظف گردیده ظرف ۲ ماه از تاریخ ابلاغ مصوبه ضوابط تعیین سقف نرخ انرژی و نرخ پایه آمادگی بازار عمده‌فروشی را تدوین و پس از تأیید وزیر نیرو برای اطلاع عموم و ذینفعان ابلاغ نماید. لیکن مطابق اظهارات مدیران صنعت از سال ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۹ نرخ‌های خرید برق بازار عمده فروشی ثابت و نرخ‌های سال ۱۳۹۵ (نرخ سقف بازار ۴۱۶ ریال به ازای هر کیلووات ساعت) اعمال گردیده است.

ج - تأخیر در اعلام نرخ های جدید بازار برق:

مطابق ماده (۴) پیوست صورتجلسه شماره ۳۲۱ هیئت تنظیم بازار برق و مصوبه شماره ۹۹/۱۳۸۴۷/۲۰/۱۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ وزیر محترم نیرو (با موضوع اصلاح ضوابط

بازار برق باهدف ارتقا درجه رقابت‌پذیری بازار برق، هیئت تنظیم بازار برق ایران موظف به تعیین نرخ‌های جدید بازار برق پیش از پایان هر سال جهت ارائه به وزیر محترم نیرو و ابلاغ توسط ایشان می‌باشد. لیکن نرخ‌های جدید به ازای هر کیلووات ساعت (به شرح ذیل) عموماً با تأخیر و بدون اعمال از ابتدای سال مربوطه ابلاغ گردیده است که این امر سبب عدم رعایت صرفه و صلاح شرکت‌ها و تضییع حقوق سهامداران بعنوان ذینفعان اصلی نیروگاه‌های بازار سرمایه گردیده است.

نرخ‌های سال ۱۳۹۹ با ۵۴ روز تأخیر در تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ (نرخ سقف بازار ۶۰۰ ریال)

نرخ‌های سال ۱۴۰۰ با تأخیر ۷۱ روزه در تاریخ ۱۴۰۰/۰۳/۰۹ (نرخ سقف بازار ۶۴۳ ریال)

نرخ‌های سال ۱۴۰۱ با تأخیر ۱۷۶ روزه در تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ (نرخ سقف بازار ۸۰۳ ریال)

مزید استحضار است مدل نرخ‌گذاری در سال ۱۴۰۱ اصلاح و نرخ‌های سال ۱۴۰۲ (نرخ سقف بازار ۱۰۶۰ ریال) بدون تأخیر ابلاغ گردید لیکن نرخ‌های سال ۱۴۰۳ علی‌رغم گذشت بیش از ۹۰ روز تاکنون تعیین و ابلاغ نگردیده است. این در حالیست که طی ۸ سال اخیر از زمان شروع برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی تاکنون تورم مصرف کننده بیش از ۹ برابر (براساس شاخص CPI بانک مرکزی) و نرخ ارز بیش از ۱۱ برابر (براساس نرخ حواله یورو ETS) گردیده با این وجود نرخ خرید برق از نیروگاه‌های حاضر در بازار برق توسط وزارت نیرو تنها ۲٫۵ برابر شده است که این امر در نهایت منجر به عدم انگیزه سرمایه‌گذاران به توسعه ظرفیت نیروگاهی و امتناع از سرمایه‌گذاری جدید شده و اثرات آن بر شرکت‌های تولیدکننده برق بازار سرمایه کاملاً مشهود است.

۳) عدم تناسب سودآوری و ارزش جایگزینی نیروگاه‌های برق:

مطابق آخرین صورت‌های مالی ۱۲ ماهه حسابرسی‌شده ارائه شده در سال ۱۴۰۲ سود خالص شرکت‌های نیروگاهی بازار سرمایه بالغ بر ۱٫۶ همت اعلام گردیده است این در حالیست که بسیاری از نیروگاه‌ها در سال‌های دور راه‌اندازی گردیده‌اند و در صورت احداث نیروگاه جدید به ازای هر مگاوات ۴۵۴،۰۰۰ یورو (براساس هزینه برآوردی راه‌اندازی نیروگاه سیکل ترکیبی فولاد مبارکه) هزینه باید صورت پذیرد، لذا ارزش جایگزینی ایجاد ظرفیت نیروگاهی معادل ۱۰،۵۰۰ مگاوات (ظرفیت نامی نیروگاهی بازار سرمایه) هزینه‌ای بالغ بر ۴٫۸ میلیارد یورو باید صورت پذیرد که در صورت استهلاک ۱۵ ساله تجهیزات نیروگاهی، سالانه حدود ۱۴،۴۰۰ میلیارد تومان (با نرخ ETS هر یورو ۴۵،۰۰۰ تومان) هزینه به صنعت تحمیل می‌نماید.

لذا عدم اصلاح نرخ‌های پایه برق آمادگی و انرژی ضمن کاهش سودآوری، سبب عدم توانایی بروزرسانی نیروگاه‌ها می‌گردد که در صورت از مدار خارج شدن نیروگاه‌ها به واسطه تأمین برق پایدار در فصول پیک، تداوم فعالیت آتی آنها با ابهام روبرو است.

۴) عدم وصول مطالبات و مشکلات نقدینگی

عدم پرداخت به موقع درآمد فروش برق در بازار عمده فروشی، مجموع مطالبات نیروگاه‌های حرارتی بابت قراردادهای فروش برق به نهادهای تحت مالکیت وزارت نیرو را با افزایش قابل ملاحظه همراه نموده است بطوریکه رقم مطالبات نیروگاه‌های بورسی از مبلغ ۳,۰۷۸ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به رقم ۵,۵۶۲ میلیارد تومان در نیمه دوم سال ۱۴۰۲ (با رشد ۸۰ درصدی بدون احتساب اثر تورم) رسیده است و در صورت احتساب نرخ بهره بدون ریسک (میانگین نرخ سالانه اخزا ۳۰- درصد) حدود ۱,۶۷۰ میلیارد تومان کاهش ارزش مطالبات و قدرت نقدینگی شرکت‌ها می‌باشد. این در حالیست که به منظور تأمین قطعات و لوازم یدکی جهت تعمیرات و بازسازی نیروگاه‌ها نیازمند تأمین نقدینگی و ارز (با قیمت روز) می‌باشند.

دوره وصول مطالبات (سال) (۱۴۰۱)	خالص طلب- میلیون ریال (نیمه دوم سال ۱۴۰۲)	شرکت
۲۰۹	۱۷,۵۴۰,۲۷۴	تولید نیروی برق دماوند
۲۸۵	۶,۲۴۱,۵۶۷	توسعه مولد نیروگاهی چهرم
۲۱۹	۳,۷۹۳,۱۸۵	شرکت برق و انرژی پیوند گسترپارس
۴۰۸	۴,۲۲۴,۰۰۸	تولید و مدیریت نیروگاه زاگرس کوثر
۲۲	۱,۶۹۲,۸۷۹	تولید نیروی برق آبادان
۱۳۷	۳,۹۷۲,۷۷۵	تولید برق عسلویه مینا
۱۸۱	۱,۲۴۵,۲۸۴	توسعه مسیر برق گیلان
۷۰۶	۹,۱۵۳,۷۹۲	تولید برق ماه تاب کهنوج
۵۹۸	۷,۷۵۲,۲۴۷	مولد نیروگاهی تجارت فارس
۳۰۷	۵۵,۶۲۱,۱۱۱	جمع

همچنین دوره وصول مطالبات صنعت نیروگاهی بطور میانگین در سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۳۰۷ روز بوده که این موضوع نیز سبب کاهش شدید نقدینگی در دسترس نیروگاه‌ها گردیده است و جریمه‌ای از بابت دیرکرد تسویه مطالبات مشمول شرکت‌های تابعه وزارت نیرو نمی‌باشد در صورتی که در قراردادهای جدید حرارتی و تجدید پذیر جریمه تأخیر در پرداخت در قراردادها در

نظر گرفته شده است. لذا تسهیل دوره بازگشت وجه نقد و تأمین ارز مورد نیاز جهت تعمیرات نیروگاه‌های برق بخش خصوصی از سمت دولت، امری حائز اهمیت است. در همین راستا چنانچه وزارت نیرو مشکلاتی در تأمین منابع نقدی جهت خرید برق از نیروگاه‌ها دارد، می‌توان با اخذ مجوزهای لازم نسبت به تسویه مطالبات از طریق واگذاری اسناد خزانه اسلامی یا اوراق گام اقدام نمود که با توجه به نقدشوندگی این اوراق در بازار سرمایه امکان کاهش مبلغ و دوره وصول مطالبات صنعت برق از شرکت‌های تابعه وزارت نیرو فراهم گردد.

۵) عرضه برق در بورس انرژی و قیمت شکنی نیروگاه‌های دولتی

انجام معاملات برق در بستر بورس انرژی در بهبود روند معاملات و توفیق بیشتر صنعت برق در اصلاح نظام مالی کمک شایانی می‌نماید. لیکن بازار بورس انرژی بصورت موازی و متاثر از بازار عمده‌فروشی برق به فعالیت می‌پردازد و معاملات در این بازار متاثر از کلیه مقررات و قیمت‌گذاری‌های صورت گرفته در بازار عمده‌فروشی است. از این رو علی‌رغم این که در بازار بورس انرژی سقف نرخ‌های پایه آمادگی و سقف نرخ برق حذف گردیده، معاملات صورت گرفته در این بازار به سبب عدم ابلاغ نرخ‌های مذکور در سال ۱۴۰۳ همچنان براساس نرخ‌های اعلامی وزارت نیرو در سال ۱۴۰۲ است. این موضوع منجر به تخریب مکانیزم عرضه و تقاضا شده و به تبع آن فرآیند کشف قیمت به درستی صورت نمی‌پذیرد و مادامی که فرآیند کشف قیمت به نحوی صحیح صورت نپذیرد، درآمدها در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ با روندی نزولی مواجه خواهد شد. از سویی شرکت‌ها به سبب عدم پرداخت به موقع مطالبات از سوی وزارت نیرو در بازار عمده‌فروشی برق و همچنین در جهت تأمین هزینه‌های جاری، ناگزیر به فروش برق به شرکت‌های توزیع نیروی برق (۳۹ شرکت توزیع نیروی برق که سهامدار اصلی آن شرکت توانیر است) در بازار بورس انرژی هستند.

لذا حضور شرکت‌های تابعه وزارت نیرو در هر دو سمت عرضه (نیروگاه‌های دولتی) و تقاضا (شرکت‌های توزیع نیروی برق)، عدم پرداخت نرخ آمادگی در صورت عرضه در بورس انرژی و عدم جذابیت اقتصادی برای آمادگی در پیک بار شبکه برق کشور سبب عدم تمایل حضور تولیدکنندگان برق در بورس انرژی ایران گردیده است.

بی‌شک رونق تولید، توسعه و پایداری صنعت برق می‌تواند منجر به شکوفایی اقتصاد کشور شود که لازمه آن سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در این صنعت است. لیکن به سبب دلایلی از جمله

برهم خوردن توازن درآمدها و هزینه‌های انتظاری پروژه‌های نیروگاهی، از توجیه خارج شدن طرح‌های نیروگاهی، بدهی انباشته سنگین برخی پروژه‌های نیروگاهی دریافت کننده تسهیلات به صندوق توسعه ملی، عدم پرداخت بموقع مطالبات و جریمه تأخیر مطالبات ناشی از انرژی فروخته شده، عدم تعدیل نرخ آمادگی و انرژی مطابق قوانین و مقررات اشاره شده، ضمن تضييع حقوق سهامداران بازار سرمایه، کاهش انگیزه کافی برای حفظ سهامداری و ورود بخش خصوصی جهت راه‌اندازی واحدهای حرارتی جدید (جهت تحقق رشد ۸ درصدی بخش آب، برق، گاز و تولیدی ۴۸۹,۲۹۵ میلیون کیلووات ساعت برق مطابق برنامه هفتم توسعه اقتصادی) سبب از مدار خارج شدن نیروگاه‌های فعلی، کاهش توان برق تولیدی و افزایش قطعی برق مشترکین اهم از خانگی و صنعتی در سال‌های آتی خواهد شد. لذا با ادامه مسیر فعلی در صنعت برق تحقق رشد تولید ناخالص داخلی (به سبب قطعی برق صنایع) مطابق برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه اقتصادی با ابهام مواجه می‌باشد.

پیشاپیش از حُسن نظر جنابعالی به بازار سرمایه و دستور مساعدی که جهت رفع مشکلات شرکت‌های فعال در صنعت برق بازار سرمایه صادر می‌فرمایید کمال تشکر و امتنان را دارد. مزید استحضار، مکاتبه صورت گرفته توسط سندیکای شرکت‌های تولیدکننده برق با این سازمان به همراه راهکارها و پیشنهادات ارائه شده به شرح پیوست تقدیم می‌گردد.

مجید عشقی